

Bjørn Høie takker av på Folkenborg museum

Av Eva Tveter i samtale med Bjørn Høie

I denne førjulstid, 2017, har Bjørn Høie sin siste offisielle arbeidsdag på Folkenborg, en økt han har hatt i hele 28 år! Vi har spurt om hvilke minner han har etter et langt og begivenhetsrikt liv på museet – for at mesteparten av hans arbeidsliv skulle bli musealt, var slett ikke helt etter planen.

Høie er nemlig utdannet arkitekt fra England og Trondheim, men bygningshistorie og landbrukets bygninger fattet hans interesse allerede i studietiden. Før arkitektstudiet hadde han også gjennomført landbruksskolen og vært med på praktisk snekkerarbeid. Ved studietidens slutt var det vanskelig å få jobb på arkitektkontor, men ballasten med bygningshistorie og landbruksbygg førte ham til en jobb ved Norsk Folkemuseum på Bygdøy.

Etter noen år der, åpnet det seg en mulighet for en arkitektjobb i Moss, men en ny lavkonjunktur traff byggebransjen, og firmaet opphørte. Da var det atter tid for å se mot museumsfaget. I 1988 kom han så til Folkenborg for å drive et 10 måneders registreringsprosjekt om hestekjøretøyer som Fylkeskonservatoren i Østfold sto bak. Straks etter prosjektslutt ble daværende museumsbestyrer, Ole Tøger Baggetorp, rammet av sykdom, og fra våren 1989 overtok Høie som konstituert bestyrer.

Bjørn Høie forfrisker seg med en is mellom slagene på museumsbesøk i Danmark, for å sanke inspirasjon til nybygget på Folkenborg. Foto: Eva Tveter.

Store oppgaver

I løpet av disse årene har det vært mange og store oppgaver i tett samarbeid med en rekke av Eidsberg historielags ledere: «Gamleordfører» Johan Volden, Thor Høitomt, Olav Mjelde, Magne Kviserud, Knut Gaaren,

Jorun Garseg, Unni Gangnæs og Halvor Kolshus.

Mange gamle hus er flyttet til Folkenborg i løpet av denne tiden: Kirkebylåven har vært det største, men også andre mindre hus er kommet til – som fjøset fra Hoel, saga fra Laugslet, smie og snekkerverksted, vognhus, traktorhus, stabbur på husmannsplassen og butikk. Alle skal holdes ved like, samtidig som det skal gis plass til gamle gjenstander av ymse slag, som redskaper, maskiner, møbler m.m.

Strukturendringer

Høie har fått være med og prege de store strukturendringene ved museet: Fra Historielaget som eier og driver, via Styringsutvalget, Stiftelsen Folkenborg museum og Østfoldmuseet til Østfoldmuseene. Selv om Eidsberg historielags rolle etter hvert ble

redusert fra eier og arbeidsgiver, er det der han forteller at han har hatt den aller største tilgangen på medspillere og frivillige – noe som har vært så uendelig viktig for å øke aktiviteten og skaffe midler til utvikling.

I de drøyt første 15 årene var det de lokale kontaktene og den lokale økonomien som ga armslag og muligheter for utvikling. Det var også de «gamle» tillitsvalgte i Historielaget som framsynte hadde satt av penger til museets utvikling. Dette kom spesielt godt til nytte da planene for Kirkebylåven skulle realiseres.

Tradisjonelle arrangement og feiringer

Da stafettspinnen ble overlevert i 1989, var det «Bygdedag» og «6-klassedag» som stod på arrangementskalenderen. Flere arrangement kom til etter hvert:

Seks av deltagerne fra Eidsberg historielag har hvilepause på torvet i Randers. Fra venstre: Erling Mustorp, Olav Mjelde, Karl Ole Engen, Thor Høitomt, Jul Aage Krosby og Bjørn Høie. Foto: Eva Tveter.

«Jul på museet», «Barn og dyr» – i tillegg til utstillinger, skuespill og feiringer av minnedager.

I 2004 var Høie sentral i en stor feiring av Haakon Haakonssons 800-årsjubileum, et arrangement som engasjerte lag og foreninger i hele Eidsberg. Det ble en stor suksess etter et krevende forhåndsarbeid, ikke minst av bestyrer Høie.

Fem år etter, i 2009, var Bjørn Høie, i tett samarbeid med Eidsberg historielag, med på å arrangere en minneutstilling om Thea Foss, husmannsjenta fra Hærland som ble grunnlegger av verdens største slepebåtselskap i USA.

Forfatteroppgaver

Flere bøker og skrifter har sett dagens lys under disse 28 år. Høie har vært medforfatter og redaktør for en bok om arkitekt Sigurd Bentsen. På oppdrag har han skrevet en bok om «40 norske hestekjøretøyer» for «Foreningen til kjørehestens fremme». Hans hovedverk er en stor og omfattende bok med tittelen: «Hest og vogn i Norge».

I Østfoldmuseenes temahefteserie har han skrevet om O. Sørensen fra Råde som ble kongelig hof-vognfabrikant for kong Haakon 7. og dronning Maud.

Museumsreiser og idéanking

Bjørn Høie har flere ganger vært reiseleder for Historielaget og museumsvenner. Å hente inspirasjon og få nye idéer til driften ved museet har vært viktig. Det har vært turer til Gamle Hvam på Årnes og til museer i Vestfold og Värmland. Den mest omfattende studieturen var allikevel til Jylland i 2006.

Delegasjonen fra Eidsberg historielag (ja, det var også damer med!) dro med buss fra Mysen med Høie som sjåfør, rakk kveldsfergen over til Fredrikshavn og startet på et to-dagers besøk til danske museer – med øyne og ører åpne for idéer som kunne anvendes på Folkenborg.

Det ble en trivelig tur til «Gammel Estrup», (Dansk landbruksmuseum på Øst-Jylland) og videre til «Hjerl Hede», et friluftsmuseum på Midt-Jylland. At dansker er joviale og lette å komme i kontakt med, visste vi fra før, og museumsentusiastene som vi traff underveis, var ingen unntak. Vår cicerone, Bjørn, tenker tilbake på denne turen som en viktig inspirasjon til det som kanskje ble hans største oppgave ved museet på Folkenborg: Arbeidet med Kirkebylåven.

Farvel med Folkenborg, men kanskje ikke helt?

Etter snart 29 år med Folkenborg som arbeidsplass er tiden kommet for andre sysler. Han blir delvis pensjonist med AFP, siden han passerte den magiske grensen på 62 år for vel ett år siden. Tiden skal fylles hjemme på gårdsbruket i Askim, og så ser han ikke bort fra at det kan bli flere skriftlige arbeider med tema «hestekjøretøy». Han er heller ikke fremmed for å ta fram tegneutstyret igjen for å ta noen små oppdrag.

Kontakten med museet blir jo ikke helt borte, sier Høie: *Min kone, Hilde, skal holde på noen år til.*

Vi håper da virkelig at Bjørn dukker opp av og til på sin gamle arbeidsplass, 28 års erfaring vil alltid komme til god nytte – ikke minst på et museum!